

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania J.A.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o zapłatę należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne i
dodatkową opłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 31 sierpnia 2017 r.,
zażalenia odwołującego się
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

J.A. w dniu 21 czerwca 2016 r. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 listopada 2015 r., III AUa (...).

W uzasadnieniu skargi podniósł, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 17 maja 2013 r., VIII U (...) został w całości oparty na opinii biegłego Z.K., a w niej biegły stwierdził, iż powód nie zalega ze składkami. Wyrok ten jednak został uchylony, a przy ponownym rozpoznaniu sprawy - ten sam biegły - na podstawie tych samych dokumentów oraz dostarczonych dodatkowo kserokopii deklaracji rozliczeniowych,

które zostały przerobione przez nieznaną osobę i podpisane rzekomo z upoważnienia odwołującego się, wywiódł odmienne wnioski. Stwierdził bowiem, że ubezpieczony zalega za składkami, jakie zostały określone w decyzji organu rentowego z dnia 2 lutego 2005 r. Na podstawie tej opinii Sąd Okręgowy w L. wydał wyrok w dniu 17 maja 2013 r. Apelację odwołującego się oddalił Sąd Apelacyjny w (...) w dniu 10 listopada 2015 r.

W ocenie skarżącego, biegły w sposób dowolny dokonał wykładni przepisów prawa a dodatkowo w sposób odmienny niż wynika z mechanizmu opisanego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2014 r., I UK 264/13, nie uwzględnił wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 października 2007 r., SK 63/06.

W tej sytuacji skarga o wznowienie postępowania znajduje usprawiedliwienie w art. 399 k.p.c. w związku z art. 401 k.p.c. i 48 k.p.c.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 24 stycznia 2017 r. skarga o wznowienie postępowania została odrzucona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowych podstawach. Przede wszystkim, wskazana podstawa - art. 48 k.p.c. w związku z art. 401 k.p.c. suponuje nieważność postępowania. Tymczasem jej uzasadnienie koncentruje się na zanegowaniu wniosków płynących z opinii biegłego sądowego Z.K., który opiniując powtórnie w sprawie, na podstawie dodatkowego materiału dowodowego w postaci deklaracji rozliczeniowych, dostarczonych przez pozwany organ, wydał opinię niekorzystną dla skarżącego, co zaważyło na losach procesu. Sąd Okręgowy orzekający w sprawie podzielił wnioski opinii biegłego i wydał niekorzystne dla J.A. rozstrzygnięcie w dniu 17 maja 2013 r., a apelację ubezpieczonego oddalił Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 10 listopada 2015 r. W takim układzie ujawniona argumentacja stanowi powielenie zarzutów apelacyjnych. Natomiast w żaden sposób z niej nie wynika, by w składzie sądu pierwszej lub drugiej instancji uczestniczyła osoba nieuprawniona lub że orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy (art. 401 pkt 1 k.p.c.). Dodatkowo nie wynika z materiału dowodowego, aby skarżący był pozbawiony możliwości działania lub był nienależycie reprezentowany (art. 401 pkt 2 k.p.c.).

Dodatkowo Sąd Apelacyjny podniósł, że wnioskodawca równolegle z przedmiotową skargą, złożył skargę o wznowienie postępowania zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 26 listopada 2013 r., III AUa (...). W powyższej skardze wnosił o uchylenie wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w L. z 17 maja 2013 r., VIII U (...). Uzasadnienie skargi było identyczne w treści z uzasadnieniem skargi niniejszej. Dalej Sąd Apelacyjny wskazał, że w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 26 listopada 2013 r., III AUa (...) w pkt I i III i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny wydał wyrok z 10 listopada 2015 r., III AUa (...), który zakończył postępowanie w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł z mocy art. 410 k.p.c.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego zaskarżył pełnomocnik odwołującego się w całości, zarzucając mu naruszenie art. 399, art. 401 i art. 403 k.p.c., przez nieuwzględnienie istnienia podstawy wznowienia postępowania, a tym samym art. 410 k.p.c. przez stwierdzenie, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie. Nadto, przez pominięcie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 października 2007 r. (SK 63/06), zgodnie z którym podstawa prawna działań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została uznana za niezgodna z Konstytucją RP.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nadanie biegu skardze o wznowienie postępowania i zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu zażalenia, skarżący podniósł, że wnioskodawca przedstawił dowody (w tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego) przemawiające za obowiązkiem wyłączenia biegłego (art. 48 k.p.c.), który w tej roli nie może występować w jednej sprawie dwukrotnie.

W takiej sytuacji sąd powinien z urzędu wyłączyć biegłego. Nadto, za postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 1980 r., IV PZ 43/80, należy powtórzyć, że jedną z podstaw wznowienia postępowania jest art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., czyli oparcie rozstrzygnięcia na dokumencie podrobionym lub przerobionym,

to jest nadanie mu innej treści niż pierwotna. Z tych względów zażalenie jest zasadne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest oczywiście nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 399 § 1 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem. Przypomnienie tej ogólnej zasady ma na celu zwrócenie uwagi, że skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem pozwalającym na wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych. Dlatego powinna podlegać szczególnym rygorom, zarówno w zakresie formy, jak i treści (zawartości). W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania nie jest narzędziem służącym zapewnianiu jednolitości orzeczeń, nawet w sprawach o roszczenia oparte na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych. Możliwość ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy na skutek skargi o wznowienie postępowania otwiera się tylko wówczas, gdy zaistnieje jedna z ustawowych podstaw wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2006 r., I PK 5/06, LEX nr 198269).

W ocenie skarżącego, skarga o wznowienie postępowania posługuje się ustawowymi podstawami, a zatem powinna być merytorycznie rozpoznana. Przedmiotowe stanowisko nie zostało jednak przedstawione w sposób klarowny. Przede wszystkim, ustanowienie przymusu adwokacko-radcowskiego przed Sądem Najwyższym, ma na celu podniesienie poziomu argumentacji prawnej. Z tej perspektywy powołanie w zażaleniu art. 401 k.p.c. nie realizuje powyższego postulatu, skoro dana norma zawiera dwie odrębne podstawy wznowienia, a środek zaskarżenia w tej kwestii milczy. Podstawą zaskarżenia nie może być objęty cały przepis, w sytuacji gdy zawiera on odmienne przesłanki. Podobnie rzecz dotyczy art. 403 k.p.c., który także został przywołany *in gremio*.

Uzasadnienie zażalenia, a wcześniej skargi kasacyjnej, nie dostarcza argumentacji o istnieniu w sprawie ustawowej podstawy wznowienia postępowania.

Przyjmując, że opiera się ona linii związanej z pozycją biegłego w procesie, to należy zauważyć następujące okoliczności.

Po pierwsze, przytoczony w zażaleniu art. 48 k.p.c. dotyczy wyłączenia sędziego z mocy ustawy (*iudex inhabilis*). Z argumentacji zawartej w zażaleniu wynika, że zarzuty związane z nieważnością postępowania dotyczą biegłego sądowego.

Po wtóre, środek zaskarżenia nie został połączony z treścią art. 281 k.p.c., który dotyczy wyłączenia biegłego. Dodatkowo w żaden sposób nie został rozwinięty wątek temporalny tej kwestii (kiedy powstała przyczyna wyłączenia i czy nie była stronie wcześniej znana). Ten ostatni akcent jest o tyle ważny, że – zdaniem skarżącego – wynika z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 października 2007 r., SK 63/06 (Dz.U. z 2007 r. Nr 195, poz. 1414). Lektura powołanego rozstrzygnięcia nie wspiera stanowiska skarżącego, gdyż dotyczy innej materii prawa. W tej sprawie Trybunał badał zgodność art. 54 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60), w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2003 r., z art. 32 ust. 1 w związku z art. 84 oraz z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Nie obejmował więc swym zakresem wyłączenia biegłego. Uznać zatem należy, że w sprawie nie została ujawniona żadna ustawowa podstawa wymieniona w art. 401 pkt 1 i 2 k.p.c.

Po trzecie, nie ma powodów do podzielenia tezy o zrealizowaniu się podstawy wymienionej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., która została rozwinięta w uzasadnieniu zażalenia. Tego rodzaju podstawa zakłada, że wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym. Zawężając pole argumentacji, skarżący zmierza do wykazania, że biegły – przy ponownym rozpoznaniu sprawy – wydał odmienną opinię. Tego rodzaju sytuacja nie realizuje postulatu wymienionego w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., zwłaszcza że argumentacja strony sprowadza się do polemiki z poglądem Sądu, a na poparcie stawianych zarzutów nie przytacza konkretnych dowodów, niezbędnych do uruchomienia postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania sądowego.

Trafnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający art. 401 pkt 2 k.p.c. nie oznacza *a priori*, że skarga opiera

się na ustawowej podstawie, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, iż podnoszona podstawa nie zachodzi (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1981 r., I CO 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154; 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNC 1996 nr 10, poz. 138).

Mając na uwadze powyższe, odrzucenie skargi przez Sąd Apelacyjny było uzasadnione (art. 410 § 1 k.p.c.). Tym samym zażalenie pełnomocnika odwołującego się podlega oddaleniu z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.